

УДК 343.985

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2025.25.33>

Смірнов А.С.

*кандидат медичних наук, доцент,**докторант**Дніпровський державний університет внутрішніх справ**ORCID ID: 0009-0006-5599-0939*

НЕВИРОБНИЧА СФЕРА ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНИХ ПОСЯГАНЬ: ТИПОЛОГІЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Постановка проблеми. На сьогодні корупційна злочинність глибоко проникла в невиробничу сферу не тільки України, а й багатьох сусідніх країн. У зв'язку з цим від корупційних проявів потерпає більшість сфер людського буття. З метою ефективного функціонування державної політики у сфері запобігання злочинності, законодавчі органи встановлюють кримінальну відповідальність за найбільш небезпечні та поширені суспільно небезпечні діяння. У цьому контексті набуває актуальності дослідження практичного досвіду судових органів щодо притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень в невиробничій сфері України. Разом із тим, без встановлення типології корупційних кримінальних правопорушень в невиробничій сфері України неможливе подальше якісне дослідження кількісних та якісних показників.

Корупційну злочинність в невиробничій сфері України досліджували: А.В. Андрушко, Д.О. Анісімов, К.А. Бабенко, В.С. Березняк, О.І. Білик, О.С. Бондаренко, А.А. Буравська, М.В. Буряк, В.Г. Герасименко, О.А. Гритенко, Н.Г. Діденко, О.О. Дриголь, Н.О. Жукова, Б.Б. Коваль, М.В. Кондрашова, С.Ж. Лазаренко, І.Б. Медицький, В.І. Мельниченко, О.Л. Михайлюк, І.А. Нестерова, О.В. Новікова, Н.М. Овчаренко, Т.П. Панченко, О.О. Пищуліна, Р.М. Резнік, А.В. Стаднік, О.Г. Хрімль, В.В. Шаблистий, О.С. Юнін та інші. З огляду на проведені дослідження зазначених науковців, варто наголосити, що

невиробничу сферу як об'єкт кримінальних посягань в контексті типології правопорушень розглядалася лише фрагментарно.

Мета статті полягає у дослідженні невиробничої сфери як об'єкта кримінальних посягань в контексті типології правопорушень.

Виклад основного матеріалу. Злочинність є негативним соціальним явищем. Але незважаючи на тривалий історичний період розвитку суспільства і удосконалення державного управління сферами суспільного життя, підвищення «якості життя» не призводить до значного зниження рівня злочинності. В такому контексті цілком справедливо стверджує В.О. Хаврук про злочинність як постійно наявне соціальне явище, яке при-
таманне будь-якому державному устрою та суспільству. Цілком справедливо виникає проблема характеристики злочинності – виявлення особливостей злочинності, вчинення певних видів кримінальних правопорушень окремими особами [1, с. 118].

Згідно аналітичного звіту за результатами опитування населення та бізнесу у 2024 році корупція залишилася на другому місці серед основних проблем, перелік яких пропонувався респондентам (у 2022 році корупція була на третьому місці, а в 2023 – піднялася до другого). До того ж актуальність корупції як проблеми зросла. У 2024 році корупцію назвали дуже серйозною проблемою 79,4% громадян, що є більшим за аналогічний показник у 2023 році на 7,8 в.п. Таким чином, оцінка серйозності

корупції статистично значуще зростає другий період поспіль (2023 і 2024 рр.). У 2024 році цей показник досяг найбільшого значення з 2021 року. У середовищі бізнесу оцінка корупції як проблеми також значуще зросла і продовжує посідати друге місце у рейтингу загалом (або, як і серед населення, перше серед інших проблем, якщо «винести за дужки» збройну агресію росії). Дуже серйозною проблемою вважають корупцію 76,0% представників суб'єктів господарювання України (це на 3,0 в.п. більше, ніж у 2023 році; хоча статистичної значущості зміни показника не зафіксовано, тренд на зростання проблематики є досить яскравим; зокрема зростання, порівняно з 2022 роком, становить плюс 20,8 в.п.). Таким чином, оцінка корупційних загроз в аудиторії бізнесу перевищила рівень 2021 «довоєнного» року [2, с. 7].

Для забезпечення глибокого пізнання злочинності або окремих видів злочинів юридична наука має у своєму арсеналі різні підходи до її вивчення. Останні реалізуються шляхом надання кримінально-правової, кримінологічної, кримінально-процесуальної, оперативно-розшукової характеристики. Таку різноманітність підходів пояснюють багатогранністю злочинності та окремих її видів, а також різним об'єктом дослідження цих галузей юридичної науки [3, с. 151].

Так дослідження кримінологічної характеристики корупції в невинробничій сфері України, як комплексної сукупності кількісно-якісних ознак дозволяє перейти до критичного аналізу та подальшого осмислення кримінологічних показників. Без чого неможливо досягнути сучасний стан корупції в невинробничій сфері України.

Враховуючи специфіку корупції в невинробничій сфері України та зміст нормативних положень які викладені законодавцем в примітці до ст. 45 КК України, серед корупційних кримінальних правопорушень у цій сфері можна виділити:

1) ст. 191 КК України «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем»;

2) ст. 210 КК України «Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлення бюджетних призначень або з їх перевищенням»;

3) ст. 354 КК України «Підкуп працівника підприємства, установи чи організації»;

4) ст. 364 КК України «Зловживання владою або службовим становищем»;

5) ст. 364-1 КК України «Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми»;

6) ст. 365-2 КК України «Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги»;

7) ст. 368 КК України «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою»;

8) ст. 368-3 КК України «Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми»;

9) ст. 368-4 КК України «Підкуп особи, яка надає публічні послуги»;

10) ст. 369 КК України «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі»;

11) ст. 369-2 КК України «Зловживання впливом».

Як можемо побачити більшість корупційних кримінальних правопорушень, які передбачені у примітці до ст. 45 КК України можуть бути вчинені у невинробничій сфері України.

Характерним прикладом вчинення кримінального правопорушення передбаченого ст. 191 КК України «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» може слугувати текст ухвали Київського апеляційного суду у справі 752/7603/23, провадження 11-сс/824/5113/2023.

У тексті ухвали зазначено, що розпорядженням Голови Київської міської голови ОСОБА_8 за № 526 від 13.07.2017, ОСОБА_5 призначено на посаду директора Департа-

менту житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) з 17.07.2017. Приблизно в жовтні 2020 року, точну дату та час в ході досудового розслідування не встановлено, директор Департаменту житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (далі – Департамент) ОСОБА_5, за попередньою змовою з директором ТОВ «САБ ЕНТЕРПРАЙЗ» (код ЄДРПОУ 37605927, юридична адреса – 08132, Київська область, Києво-Святошинський район, м. Вишневе, вул. Чорновола, буд. 52) (далі – ТОВ «САБ ЕНТЕРПРАЙЗ»), інженером технічного нагляду ТОВ «Інжинірингова компанія Стратегія» (код ЄДРПОУ 38914550, юридична адреса – 01014, м. Київ, вул. Соловцева Миколи 2 оф. 38) (далі – ТОВ «ІК Стратегія»), діючи умисно та всупереч інтересам служби, підозрюється у вчиненні розтрата бюджетних коштів в інтересах ТОВ «САБ ЕНТЕРПРАЙЗ», які виділені відповідно до розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 19.10.2020 № 1648 «Про будівництво водопроводу для підключення житлових будинків на АДРЕСА_2, АДРЕСА_3, АДРЕСА_4, АДРЕСА_5, та спортивного комплексу дитячо-юнацької спортивної школи «АТЛЕТ» на вулиці Зрошувальній, 4-А у Дарницькому районі м. Києва, що фінансується в 2020 році за рахунок бюджетних коштів по Департаменту житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) [4].

Прикладом вчинення кримінального правопорушення передбаченого ч. 1 ст. 210 КК України в невиробничій сфері може слугувати вирок Довгинцівського районного суду міста Кривого Рогу від 27 червня 2019 року у справі № 211/2306/19 провадження № 1-кп/211/477/19.

Так, начальник відділу освіти виконавчого Довгинцівської районної в місті ради

ОСОБА_5, достовірно знаючи про порядок та умови використання грошових коштів з бюджетним призначенням за КПКВК 2211220 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами», діючи з прямим умислом, тобто усвідомлюючи суспільну небезпечність вчинюваних ним дій та бажаючи вчинити такі дії, в порушення п. 4 Порядку, ч. 4 ст. 20, ст. 119 Бюджетного кодексу України, використав кошти вказаної субвенції на цілі, що не відповідають напрямам використання бюджетних коштів, визначеним у порядку використання бюджетних коштів, тобто здійснив нецільове використання бюджетних коштів на загальну суму 1 136 868, 43 грн., що складає 1 421 неоподаткованих мінімумів доходів громадян на момент вчинення злочину та є великим розміром [5].

Прикладом вчинення кримінального правопорушення передбаченого ст. 354 КК України «Підкуп працівника підприємства, установи чи організації» може слугувати типова справа у галузі охорони здоров'я № 206/2175/15-к.

Так, згідно вироку Самарського районного суду м. Дніпропетровська у справі № 206/2175/15-к, провадження № 1-кп/206/3/18 йдеться, що ОСОБА_3 наказом № 54 від 18.06.2012 року був призначений на посаду лікаря-хірурга Державної установи «Відділкова лікарня станції Нижньодніпровськ-Вузол» ДП «Придніпровська залізниця», розташованої за адресою: м. Дніпропетровськ (нині м. Дніпро), вул. Іларіоновська, 9 (далі за текстом ДУ «ВЛСНВ» ДП «ПЗ»). Маючи та виконуючи вищевказані повноваження та посадові обов'язки, ОСОБА_3 вчинив кримінальні правопорушення за наступних обставин. 27.01.2015 року приблизно о 09-00 годині ОСОБА_3 знаходився на своєму робочому місці, а саме в кабінеті № 18 Державної установи «Відділкова лікарня станції Нижньодніпровськ-вузол» ДП «Придніпровська залізниця» за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Іларіоновська, 9.

Реалізуючи свій раптово виниклий злочинний умисел, ОСОБА_3, будучи працівником державної установи, який не є службовою особою, 27.01.2015 року приблизно 9-00 год. Повідомив ОСОБА_7 про те, що він може виконати його прохання за умови надання останнім неправомірної вигоди на користь ОСОБА_3, а саме грошових коштів в розмірі 2000 грн., на що ОСОБА_7 погодився. Таким чином, ОСОБА_3, будучи працівником державної установи, який не є службовою особою, висунув ОСОБА_7 прохання надати неправомірну вигоду для себе за вчинення в інтересах ОСОБА_7 необхідні тому дії констатацію у «Картці працівника, який підлягає попередньому (періодичному) медичному огляду» та «Направлення на обов'язковий попередній медичний огляд співробітників» висновку про професійну придатність ОСОБА_7 за обраною ним спеціальністю та засвідчення своїм підписом вказаного висновку без проведення необхідного медичного огляду та перевірки стану його здоров'я, шляхом використання посади лікаря-хірурга, яку ОСОБА_3 займав у Державній установі «Відділкова лікарня станції Ніжньодніпровськ-вузол» ДП «Придніпровська залізниця» [6].

Для розуміння сутності кримінального правопорушення передбаченого ч. 2 ст. 364 яке може вчинятися в невиробничій сфері звернемо свою увагу на вирок Мironівського районного суду Київської області від 03 червня 2016 року у справі № 317/1252/15-к провадження № 1-кп/371/4/16. В матеріалах справи наведено класичний приклад кримінального порушення в невиробничій сфері України.

Так, 22 лютого 2014 року державний інспектор сектору митного оформлення поста «Святошин» Київської митниці Міндоходів України ОСОБА_8, перебуваючи у своєму службовому кабінеті приміщення сектору митного оформлення № 8 на другому поверсі приміщення ТОВ «Термінал» за адресою м. Миронівка Київської обл. вул. Паризької комуни, 2, достовірно знаючи порядок про-

ведення митного оформлення та митного контролю за розміщенням та відпуском товарів з митного складу і їх переміщенням до митниці призначення, зловживаючи своїм посадовим становищем, діючи умисно в супереч інтересам служби з метою одержання неправомірної вигоди компанією «Ksandro Enterprise Ltd.» у виді несплати обов'язкових платежів, у порушення законодавчих вимог, за № 2120/22432 від 19 грудня 2012 року, своєї посадової інструкції видав завідомо неправдиві періодичні митні декларації про нібито вивезення палива, що належить компанії «Ksandro Enterprise Ltd.» автомобільним транспортом, перелік якого зазначено у Реєстрі номерів транспортних засобів, до Південної митниці на адресу портового терміналу ТОВ «Лагуна Рені», за його відсутності. ОСОБА_9 обвинувачується у зловживанні своїм посадовим становищем, тобто умисному, з метою одержання неправомірної вигоди для юридичної особи використанні свого службового становища за попередньою змовою в супереч інтересам служби, що спричинила тяжкі наслідки вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ст. 364 ч. 2 КК України [7].

Прикладом вчинення кримінального правопорушення передбаченого ст. 364-1 КК України «Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» може слугувати вирок Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська від 20 червня 2019 року у справі № 201/242/19.

Так, у невстановлений у ході досудового слідства дату, час та місці у обвинуваченого ОСОБА_4, який є службовою особою юридичної особи приватного права, виник умисел на використання всупереч інтересам ТОВ «Украгрошина» своїх повноважень, з метою одержання неправомірної вигоди для себе шляхом звернення на свою користь майна, належного ТОВ «Боненкамп» на загальну суму 671980 грн., що було предметом Договору зберігання № БН-УАШ-зберігання/01

від 01.09.2017 року. Реалізуючи свій злочинний умисел, директор ТОВ «Украгрошина» обвинувачений ОСОБА_4, будучи достовірно обізнаним, про відсутність будь-яких підстав на використання та розпорядження майном, належним ТОВ «Боненкамп», у невстановлений у ході досудового слідства дату, час перебуваючи за адресою: м. Дніпро, вул. Журналістів, 13, зловживаючи повноваженнями, умисно, з метою одержання неправомірної вигоди для себе, використовуючи всупереч інтересам ТОВ «Украгрошина» свої повноваження, вивіз зі складських приміщень, розташованих за адресою: м. Дніпро, вул. Журналістів, 13, та звернув на свою користь майно, належне ТОВ «Боненкамп» на загальну суму 671980 грн., що було предметом Договору зберігання № БН-УАШ-зберігання/01 від 01.09.2017 року, яким розпорядився на власний розсуд, внаслідок чого, ТОВ «Боненкамп» спричинено збитків на суму 671980 грн., що у 762 рази перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, тобто є тяжкими наслідками [8].

Прикладом вчинення корупційного кримінального правопорушення передбаченого ст. 365-2 КК України «Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги» у невиробничій сфері може слугувати вирок Київського районного суду м. Полтави від 22 грудня 2015 року в справі № 555/2170/15-к, провадження № 1-кп/552/378/15.

Так, 01.03.2013 року ОСОБА_9, перебуваючи в м. Києві за адресою: м. Київ, Дніпровський район, вул. Марини Раскової, будинок 23, офіс 216, уклав шляхом підписання від імені ВАТ «Бурова компанія «Букрос» (Продавець) з директором ТОВ «Інвест-Нафтогазвидобування» (Покупець) ОСОБА_10 договір купівлі-продажу індивідуально-визначеного майна, відповідно до умов якого Продавець зобов'язується передати у власність Покупцеві індивідуально-визначене майно, а саме визначений перелік свердловин. На виконання умов Договору купівлі-продажу індивідуаль-

но-визначеного майна від 01.03.2013 року того ж дня в той же час за вищевказаною адресою ОСОБА_9 від імені ВАТ «Бурова компанія «Букрос» (Продавець), ОСОБА_10 від імені ТОВ «Інвест-Нафтогазвидобування» (Покупець) підписаний акт приймання-передачі майна від 01.03.2013 року таким чином відбулася фактична передача майна, що було предметом купівлі – продажу. 22.03.2013 року ТОВ «Інвест-Нафтогазвидобування» перераховано на рахунок ВАТ «Бурова компанія «Букрос» № НОМЕР_1 в ПАТ «Мегабанк» оплату за майно в розмірі 852 500 грн. згідно договору купівлі-продажу індивідуально-визначеного майна від 01.03.2013 року. Таким чином за даним договором відчужено 12 свердловин за загальною ціною 852 500 грн. без ПДВ, при мінімальній ринковій вартості даного майна на час укладення договору в розмірі 472 252 947 грн., з огляду на що ТОВ «Інвест-Нафтогазвидобування» одержано неправомірну вигоду у вигляді набуття права власності на 12 свердловин за ціною на 471 400 447 грн. нижче за мінімальну ринкову, а для ВАТ «Бурова компанія Букрос» спричинено тяжкі наслідки у вигляді майнової шкоди в розмірі 471 400 447 грн., що в 821 971 раз перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян [9].

Досить розповсюдженим кримінальним правопорушенням у невиробничій сфері України є діяння передбачене ст. 368 КК України «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою». Типовим прикладом можуть слугувати корупційні діяння щодо похоронно-ритуального обслуговування.

03.08.2021 року о 14 год. 57 хв. ОСОБА_11, діючи за попередньою змовою з начальником комунального підприємства «Спецкомбінат похоронно-ритуального обслуговування» ОСОБА_8, перебуваючи за адресою вул. Європейська, 154, у м. Полтаві, отримав від ОСОБА_16 неправомірну вигоду в сумі 8 000 грн. за здійснення бронювання земельної ділянки під майбутнє поховання, після чого

був затриманий працівниками правоохоронного органу. Отже, внаслідок вчинення вказаних умисних та протиправних дій ОСОБА_8 обвинувачується в одержанні службовою особою неправомірної вигоди для себе та третьої особи за вчинення такою службовою особою в інтересах того хто надає неправомірну вигоду дій з використанням службового становища, за попередньою змовою групою осіб, поєднане з вимаганням неправомірної вигоди, а саме в отриманні від ОСОБА_9 через пособника ОСОБА_7 неправомірної вигоди в розмірі 18 000 грн. за надання двох земельних ділянок під поховання. Таким чином, внаслідок вчинення вказаних умисних та протиправних дій ОСОБА_8 обвинувачується в одержанні службовою особою неправомірної вигоди для себе та третьої особи за вчинення такою службовою собою в інтересах того хто надає неправомірну вигоду дій з використанням службового становища, за попередньою змовою групою осіб, поєднане з вимаганням неправомірної вигоди, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України, а ОСОБА_7 обвинувачується у пособництві щодо вчинення указаних дій за ч. 5 ст. 27, ч. 3 ст. 368 КК України [10].

Прикладом вчинення кримінального правопорушення передбаченого ст. 368-3 КК України «Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» в невиробничій сфері України може слугувати вирок Оболонського районного суду м. Києва від 20 березня 2024 року у справі № 756/1454/24, провадження № 1-кп/7561006/24.

Так, 07.04.2023 приблизно о 12 годині 00 хвилин, ОСОБА_5, перебував на своєму робочому місці у приміщенні медичного центру ТОВ «ФРІДОМ-МЕДІК» код ЄДРПОУ 40480382, розташованого за адресою: місто Київ, проспект Оболонський, 49. В цей час до медичного центру зайшов ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_2 для отримання медичної допомоги із замісної підтримувальної терапії. В цей час

у лікаря ОСОБА_5 виник злочинний умисел, спрямований на видачу спеціального рецептурного бланку форми № 3 з корисливих мотивів. Цього ж дня, а саме 07.04.2023, приблизно о 12 годині 19 хвилин, усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх діянь, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, діючи з корисливих мотивів, що виразилось в отриманні грошових коштів, не маючи відповідних підстав та показів для видачі рецепту ОСОБА_6, відповідно до амбулаторної картки хворого за № 803, останньому встановлено діагноз «F11.30» (Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання опіоїдів. Синдром залежності. Стан відміни неускладнений), в порушення вимог чинного законодавства та нормативно правових актів, які регулюють його діяльність. Обвинувачений ОСОБА_5 свою вину визнав повністю та пояснив, що він дійсно при вказаних в обвинувальному акті обставинах, з корисливих мотивів, одержав від ОСОБА_6 неправомірну вигоду в розмірі 450 гривень для себе за видачу йому рецепту на право одержання лікарського засобу, що містить наркотичний засіб «Methadoni» [11].

Прикладом вчинення кримінального правопорушення передбаченого ст. 368-4 КК України «Підкуп особи, яка надає публічні послуги» в невиробничій сфері України може слугувати вирок Придніпровського районного суду м. Черкаси від 12 квітня 2016 року у справі № 711/3965/15-к, провадження № 1-кп/711/28/16.

Так, обвинувачена ОСОБА_5 працюючи згідно з наказом №114-к від 30.09.2014 на посаді головного геолога ДП НАК «Надра України» «Центрукргеологія», яке є дочірнім підприємством НАК «Надра України», яка утворена постановою КМУ від 14.11.2000 № 1128 «Про утворення акціонерної компанії «Надра України», до посадових обов'язків якої входить здійснювати керівництво геологічною діяльністю відповідних служб, геологорозвідувальних загонів, партій, тобто будучи особою, яка надає публічні послуги,

використовуючи надані їй повноваження, діючи умисно, з корисливих мотивів, в період часу з 03.12.2014 по 05.02.2015 одержала від представника різних суб'єктів господарювання ОСОБА_6 неправомірну вигоду загальною сумою 5000 (п'ять тисяч) гривень. Також суд вважає, що ОСОБА_5, являючись особою, яка проводить професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг одержала неправомірну вигоду від ОСОБА_6. Факт одержання грошових коштів, які були перераховані на картковий рахунок ніким не заперечується. Прокурором дії ОСОБА_5 кваліфіковані, як одержання особою, яка провадить професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг неправомірної вигоди для себе за вчинення дій з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто надає таку вигоду, вчинене повторно, тобто вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ч. 4 ст.368-4 КК України [12].

Типовим прикладом вчинення кримінального правопорушення передбаченого ст. 369 КК України «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі» в невиробничій сфері України може слугувати вирок Сумського районного суду Сумської області від 17 листопада 2021 року у справі № 587/1261/21, провадження № 1-кп/587/234/21.

З матеріалів справи йдеться, що 27 листопада 2020 року, близько 15-39 години, ОСОБА_4 рухаючись на автомобілі ВАЗ 21043 д.н.з. НОМЕР_1 в центрі с. Стецьківка Сумського району, Сумської області, був зупинений біля будинку № 2 по вул. Нова в с. Стецьківка Сумського району, Сумської області, екіпажем Сумського РВП ГУНП в Сумській області поліцейських ОСОБА_5 та ОСОБА_6, які є службовими особами, за порушення правил дорожнього руху та запропонував останнім неправомірну вигоду в розмірі 10000,00 гривень за не притягнення його до адміністративної відповідальності за керування транспортним засобом з ознаками алкогольного сп'яніння. Таким чином, суд при-

ходить до переконання, що вина ОСОБА_4 у вчиненні кримінального правопорушення за обставин, викладених у вирокі, доведена в повному обсязі та його протиправні дії кваліфікує за ч. 1 ст. 369 КК України, як пропозиція неправомірної вигоди службовій особі, за невчинення в її інтересах дій з використанням наданого службового становища [13].

Прикладом вчинення кримінального правопорушення передбаченого ст. 369-2 КК України «Зловживання впливом» в невиробничій сфері України може слугувати вирок Підволочинського районного суду Тернопільської області від 01 лютого 2024 року у справі № 604/21/24, провадження 1-кп/604/55/24.

Так, ОСОБА_5 01 вересня 2023 року, приблизно о 14.40 годині, знаходячись на автомобільній дорозі М-12 «Стрий-Тернопіль-Кропивницький – Знам'янка» біля с. Кам'янки Тернопільського району Тернопільської області, перебуваючи у салоні належного йому автомобіля Hyundai Tucson, реєстраційний номер НОМЕР_1, діючи згідно попередньої домовленості із військовозобов'язаним ОСОБА_6 про незаконний вплив з боку ОСОБА_5 на невстановлених досудовим розслідуванням посадових осіб ІНФОРМАЦІЯ_2 щодо вирішення питання про взяття ОСОБА_6 на військовий облік та не здійснення призову останнього на військову службу під час мобілізації, будучи в минулому (до 16.08.2023) працівником ІНФОРМАЦІЯ_2, діючи умисно, з корисливих мотивів, з метою одержання неправомірної вигоди за вплив на вказаних посадових осіб, отримав від ОСОБА_6, який попередньо звернувся до правоохоронних органів з метою викриття та припинення протиправної діяльності ОСОБА_5 та діяв під контролем правоохоронних органів, 2000 доларів США, що еквівалентно 73137,20 грн. за офіційним курсом НБУ станом на 01.09.2023 за вплив на посадових осіб ІНФОРМАЦІЯ_2 щодо вирішення питання про взяття ОСОБА_6 на військовий облік та не здійснення призову останнього на військову службу під час мобілізації [14].

Отже, враховуючи специфіку корупції в невиробничій сфері України та зміст нормативних положень які викладені законодавцем в примітці до ст. 45 КК України, серед корупційних кримінальних правопорушень у цій сфері варто виділити: ст. 191 КК України; ст. 210 КК України; ст. 354 КК України; ст. 364 КК України; ст. 364-1 КК України; ст. 365-2 КК України; ст. 368 КК України; ст. 368-3 КК України; ст. 368-4 КК України; ст. 369 КК України; ст. 369-2 КК України.

Разом із тим, з огляду на те, що корупція в невиробничій сфері України є всепо-

глинаючим негативним соціальним явищем, яке як хвороба поширюється на здоровому тілі суспільства, наведені у роботі приклади судових справ щодо правової оцінки корупційних кримінальних правопорушень в невиробничій сфері України можуть бути корисними в подальших наукових дослідженнях корупційної злочинності. Ба більше, в подальшому актуальним є дослідження кількісних та якісних показників корупційної злочинності в невиробничій сфері України.

Анотація

Дослідження кримінологічної характеристики корупції в невиробничій сфері України, як комплексної сукупності кількісно-якісних ознак дозволяє перейти до критичного аналізу та подальшого осмислення кримінологічних показників. Без чого неможливо досягнути сучасний стан корупції в невиробничій сфері України. Запобігання корупції неможливе без встановлення кримінологічних показників, які мають бути рушійною силою цієї діяльності державних органів. З цього, варто звернути свою увагу саме на кримінологічні показники корупції в невиробничій сфері України.

Дослідження кількісних та якісних показників корупційної злочинності в невиробничій сфері України із формування її структури. Цей базовий кримінологічний показник дозволяє відобразити внутрішню будову цього явища, а також виокремити характерні корупційні кримінальні правопорушення у цій сфері.

Враховуючи специфіку корупції в невиробничій сфері України та зміст нормативних положень які викладені законодавцем в примітці до ст. 45 КК України, серед корупційних кримінальних правопорушень у цій сфері, на думку автора, можна виділити: ст. 191 КК України «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем»; ст. 210 КК України «Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлення бюджетних призначень або з їх перевищенням»; ст. 354 КК України «Підкуп працівника підприємства, установи чи організації»; ст. 364 КК України «Зловживання владою або службовим становищем»; ст. 364-1 КК України «Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми»; ст. 365-2 КК України «Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги»; ст. 368 КК України «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою»; ст. 368-3 КК України «Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми»; ст. 368-4 КК України «Підкуп особи, яка надає публічні послуги»; ст. 369 КК України «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі»; ст. 369-2 КК України «Зловживання впливом». Таким чином, більшість корупційних кримінальних правопорушень, які передбачені у примітці до ст. 45 КК України можуть бути вчинені у невиробничій сфері України.

У статті автором наводяться типові приклади судової практики щодо правової оцінки окреслених у роботі корупційних кримінальних правопорушень в невиробничій сфері України. Наведені у статті матеріали можуть бути корисними в подальших наукових дослідженнях корупційної злочинності в невиробничій сфері України.

Ключові слова: невинробнича сфера, сфера послуг, корупція, корупційна злочинність, кримінологічна характеристика.

Smirnov A.S. Non-productive sphere as an object of criminal offences: typology of offences
Summary

The study of the criminological characteristics of corruption in the non-productive sphere of Ukraine as a complex set of quantitative and qualitative features allows us to move on to a critical analysis and further understanding of criminological indicators. Without this, it is impossible to comprehend the current state of corruption in the non-productive sphere of Ukraine. Prevention of corruption is impossible without establishing criminological indicators that should be the driving force behind this activity of state bodies. For this reason, it is worth paying attention to criminological indicators of corruption in the non-productive sphere of Ukraine.

The study of quantitative and qualitative indicators of corruption in the non-productive sphere of Ukraine to form its structure. This basic criminological indicator allows us to reflect the internal structure of this phenomenon, as well as to identify characteristic corruption criminal offences in this area.

Taking into account the specifics of corruption in the non-production sector of Ukraine and the content of the regulatory provisions set out by the legislator in the note to Article 45 of the Criminal Code of Ukraine, the author believes that the following corruption-related criminal offences in this area can be distinguished: Article 191 of the Criminal Code of Ukraine “Misappropriation, embezzlement or seizure of property through abuse of office”; Article 210 of the Criminal Code of Ukraine “Misuse of budgetary funds, budget expenditures or provision of loans from the budget without establishing budget allocations or with their excess”; Art. 354 of the Criminal Code of Ukraine “Bribery of an employee of an enterprise, institution or organisation”; Art. 364 of the Criminal Code of Ukraine “Abuse of power or official position”; Art. 364-1 of the Criminal Code of Ukraine “Abuse of power by an official of a legal entity of private law regardless of its legal form”; Art. 365-2 of the Criminal Code of Ukraine “Abuse of power by persons providing public services”; Art. 368 of the Criminal Code of Ukraine “Acceptance of an offer, promise or receipt of an unlawful benefit by an official”; Art. 368-3 of the Criminal Code of Ukraine “Bribery of an official of a legal entity of private law regardless of its legal form”; Art. 368-4 of the Criminal Code of Ukraine “Bribery of a person providing public services”; Art. 369 of the Criminal Code of Ukraine “Offer, promise or giving of an undue advantage to an official”; Art. 369-2 of the Criminal Code of Ukraine “Abuse of influence”. Most of the corruption-related criminal offences envisaged in the note to Art. 45 of the CCU can be committed in the non-production sector of Ukraine.

Today, corruption crime has deeply penetrated the non-production sector not only in Ukraine but also in many neighbouring countries. In this regard, most spheres of human life are affected by corruption. In order to ensure the effective functioning of the state policy in the field of crime prevention, legislative bodies establish criminal liability for the most dangerous and widespread socially dangerous acts. In this context, it is important to study the practical experience of judicial authorities in bringing to criminal liability for corruption offences in the non-production sector of Ukraine.

Key words: non-productive sphere, service sector, corruption, corruption crime, criminological characteristics.

Список використаних джерел:

1. Хаврук В.О. Якісні показники злочинності в Україні: порівняльний аналіз за 2017-2018 рр. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2019. Випуск 2 (42). С. 118–132.

2. Корупція в Україні 2024: розуміння, сприйняття, поширеність : веб-сайт. URL: https://dap.nazk.gov.ua/uploads/osr-83/sources/380-111340470-67a239fc55bdd.pdf?utm_source=chatgpt.com
3. Войтович І.І. Протидія корупції у сфері воєнної безпеки : монографія. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. 392 с.
4. Ухвала Київського апеляційного суду від 07 вересня 2023 року у справі 752/7603/23. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/113533875?utm_source=chatgpt.com
5. Вирок Довгинцівського районного суду міста Кривого Рогу від 27 червня 2019 року у справі № 211/2306/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82679556>
6. Вирок Самарського районного суду м. Дніпропетровська від 31 травня 2018 року у справі № 206/2175/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74383555>
7. Вирок Миронівського районного суду Київської області від 03 червня 2016 року у справі № 371/1252/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/58108629>
8. Вирок Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська від 20 червня 2019 року у справі № 201/474/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82501258>
9. Вирок Київського районного суду м. Полтави від 22 грудня 2015 року у справі № 552/2170/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/54482394>
10. Вирок Октябрського районного суду м. Полтава від 14 лютого 2024 року у справі № 554/9256/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116972545>
11. Вирок Оболонського районного суду м. Києва від 20 березня 2024 року у справі № 756/1454/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117869874>
12. Вирок Придніпровського районного суду м. Черкаси від 12 квітня 2016 року у справі № 711/3965/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/57141296>
13. Вирок Сумського районного суду Сумської області від 17 листопада 2021 року у справі № 587/1261/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101160259>
14. Вирок Підволочинського районного суду Тернопільської області від 01 лютого 2024 року у справі № 604/21/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116715735>
15. Анісімов Д.О. Сучасні тенденції злочинності у сфері спорту в умовах воєнного стану. *Право і суспільство*. 2024. № 3. С. 399–404.